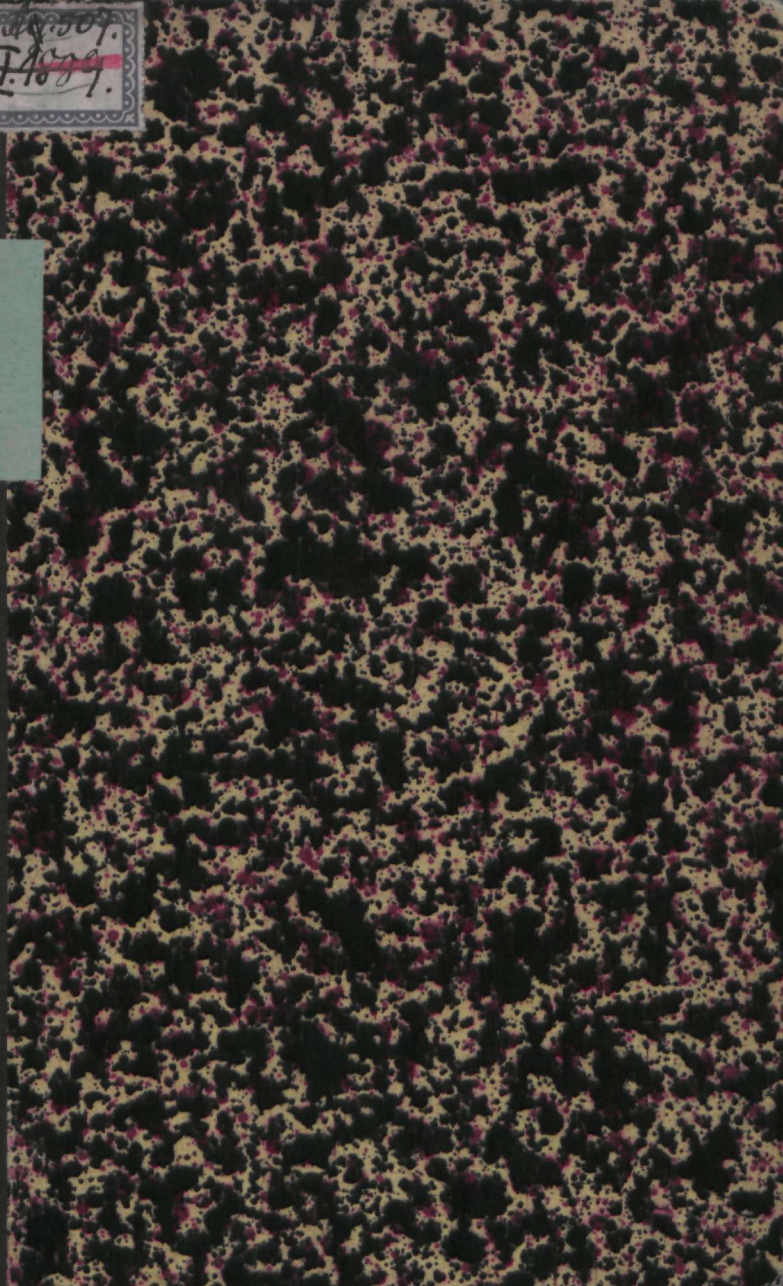
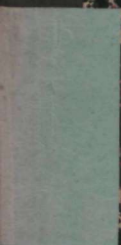

1850.
F. 1089.

14887.

N° 795.

I.

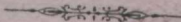
Tont ja rehevapp.

II.

Wägew wõidumees Jantka

ja

kuu-neitsi ehk eha-täht.

Trükitud J. Mäseppa kuluga.

Nr. 7.

Tartus 1882.

Trükitud Wilhelm Just'i juures.

Zenjuri poolest lubatud. — Tallinnas, 29. Mail 1882.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

32611

Geskõne.

Tänuga pean mina tunnistama, et minu esimesed jutud on omale rohkest sõpru leidnu, nõnda et mina pean neid weel tõist korda trükida lastma ja loodan kaa, et see raamat saab oma jagu sõpru leidma ja edespidi saan maa weel ikka niisugusid naljakaid wanaaegsid rahwa jutusid trüki andma.

Tänulikult sõbratele

Gesti raamatu kaupleja Tartus

J. Mäesep.

Esimene jutt.

Tont ja rehepapp.

Esimene päätiikk.

Sume aeg oli käes. Ilm oli ilus. Päew oli ka palaw. — „Wanapagan oli puru wäsinud.“ — „Kust see tuli, et niisugune wägimees ka ära wäsis?“ küsib lugeja. — Nii oli nõnda. Wanal ajal oli mõisa põllu peal palju töö rahwast ja ka palju walitsejaid. Härra ja opman, kubjas ja filter. Kõik sõimasiwad ja wandusiwad, taplesiwad ja tülitsefiwad. Ühtegi asja ei toimetatud aga mitte muidu, kui nimi „kurat“ pidi ees ja taga olema. Meheke tahtis igale poole saada, kus teda aga uialgi nimetadi. Tahtis ise kõik näha, mis sündis. „Dma film on kuningas,“ oli ka tema põhjusmõtte. — Karata sinna ja tänna. Igal pool ise olla, see oli mehele juba liig. — „Wanapagan oli wäsinud.“

„Tühi taga ütles wiimaks wanapoiis. „Waesed orjad saawad isegi raskest piinatud. Mikspärast pean veel mina omalt poolt kubjasid taga kihutama? Külap

kupjade löök isegi ükskord täis saab. Niipalju on nad kül juba teeninud, et nad igawest hukka lähewad; et nad ome wendi nii wäga piinawad" — „Wanapagan oli mõistlik.“

Nõnda lõtkides läks ta ühte tühja mõisa rehte, ronis ahju peale, pani kere rõngu ja jäi kõigest suwest sinna forteri. „Wanapagan puhkas.“

Kui ta mõni päew puhanud oli, wõttis ta hobuse naha ja kirjutas mõisa ametimeeste ülekohtud korrapäraft ülesse, pööras ennast küllile ja uinus une sülle. „Wanapagan magas.“

Sügisel jõudis kätte, rehi pandi ülesse ja reheapapp hakkas ahjule tuld andma, aga ei teadnud mitte kes ahju peal oli. — „Wanapaganale läks suits silma.“

„Mis narri temp see on?“ müristas wanapoiss ahju pealt, nõnda et reheapõrand wärises.

Winestates langes reheapapp ahju suu ette maha, kui koletat healt ahju pealt kuulis maha põruwad.

Korraga prantsatas tont ahju pealt põrandalle, kellest reheapapp midagi ei kuulnud, sest et ta enne kuulnud heale kõlast juba päris pool furnu oli. Kui wana nurjatu loom seda nägi, et reheapapp ahju suu ees maas lamas ja ilmaft ega maast midagi ei teadnud, hakkas ta kohe tööle. Ta tõi külma wett, walas reheappile pähä ja see toibus furma unest ülesse. — „Wanapagan oli tohter“.

„Ara karda ühtegi,“ ütles ta reheappile. „Teeme sõpruist ja elame kui wennad.“

Reheapapp oli ka selle soowiga rahul ja sõprus hakkas peale.

Rehepapp istus sööma, tont ilma palumata ka ja mõttis kohe käpaga seeft. Kui aga kord oli kraabanud, ei jäenud rehepappile enam midagi järele. Kaus oli tühi!

„Di fina ahne päts! —“ mõtles rehepapp, aga ei tohtinud ka kohe ütelda. Ta teadis mis loom sõber oli.

Mõni päew läks mööda, rehepapp oli üsna kimbus ja ei jõudnud oma väikese jõuga tonti äratäita. Viimaks tuli tal hea nõu meele. Igakord kui söögi toojat arwas tulema, läks ta tee peale wasta, pani oma naha täis, wiskas mis kätte sai anuma sisse ja laskis toidu toojal rehe juurde tulla. Wana farwiline pani aga nahka kõik mis anuma sees oli.

Mõnda nuumas rehepapp wana nälginud tonti, kõige inetuma figade söögiga.

„Kui kaua pean mina ommetegi niisugust elewanti söötma?“ mõtles rehepapp ja hakkas temast lahtisaamise nõuu otsima. Ta keetis suure hulga pigi ja kõiksugusid farmu kofku, pani wanapaganale ette ja arwas: „Küllap ta loomake nüüd ärafärwab;“ — see aga ei teinud musta inglile mitte midagi.

Rehepapp ei saanud enam midagi enesele, kõik wirutas tont oma sisse.

Kord jäi tont pisut magama ja rehepapp tahtis era teha. Ta tõi naerid, pani ahju küpsma ja mõtles neid ükfinda ärasüüa. Koraga kui naerid juba küpsed oliwad, kargas tont juurde, rabas kõik pihku ja rehepapp oli jällegi magusast juutäiest ilma.

„Tuhat ja tuline!“ mõtles rehepapp. „See ei ole kellegi õigus. Mina pean muretsema ja tema sööb.“

Ta wõttis südame rindu ja ütles wanapaganale, et tema isi ka toitu peab muretsema. Tõisel ei olnud ka selle wastu midagi, waid lubas seda teha. Aga kust saada niisugust anumad, mis toitu toomiseks see-
 suguse mehele paras tõsta oleks? Kui nad kõik ümber ja ringi oliwad ära waatanud, puudus neile wiimaks wee haam filmi, kellega wanatont arwas rahul olemat. Siiski ei läinud tema mitte üksi, waid rehepapp pidi temaga ühes minema. Nõnda ronisid nad waadi turja pääle ja kui tont ntärgu oli annud, lennas waat läbi õhu nagu püüsi kuul, kuhu aga mehed iialgi soowisid.

Sõit oli ilus.

Nõnda käisid nad, ilma et keegi neid oleks näinud, mitmed mõisate sahwrid ja keldrid läbi ja top-
 pisiwad waati, mis aga süüda, toidu kraamist himustas.

Nõnda tõiwad nad esimese woori kodu ja elasid mõned päewad ilma mureta.

Raua ei kestnud see mitte ja neil oli jälleg toidu puudus käes. — Tarmis otsima minna.

Ühel õhtul istusid nad jälle oma wana tut-
 tawa ruunale turja peale ja muud kui walai! — Wee-haam tõusis ülesse ja lennas õhu sees nagu „pisu-
 händ.“ Juba esimene kord, nõnda ka nüüd, keelas tont kõwaste ära, et rehepapp Jumala nime ei pea nimetama, mida rehepapp ka lubas.

Päewa ajal ei oleks rehepappi pää küll mitte nii kõrgel taewa laotuses waadi turja peal seisnud, aga õõsel ei teadnud tema sest ühtegi, kui kõrgel nad maa pinnast oliwad. — Sõit oli uhke.

Rõuuks oli wõetud, kord Rooma linna waatama minna, et seal ka püha isa kõige parema joogi kraamidele armsaste suud anda. Muidugi teada, oli seal keldris niisugust kraami, mis muiljal wäga wähe leida on. — Kuidas kõik see asi sündis, ei teadnud reheapapp midagi, waid korraga olivad nad Jumala asemiku keldris, mis mitmesugustest magusast lõhnadest wasta lehes.

Sõnnetus ei seisnud ka seal paradiisis mitte kangel. Reheapapp oli tule tikud kodu unustanud ja kui tont nüüd hammastest särri ja särri tuld ülesse löi, karjatas reheapapp korraga: „Jumal isake!“

Kiipea kui ta seda kangeste ärakeeldud sõna oli wälja ütelnud, oli ka tont kadunud ja reheapapp üksi pimedas keldris.

Rõwaste wõlwitud keller, raud ukseid ees ja wälja saamine koguni wõimata.

Reheapapp oli wangis.

Sõmmikul, kui keldri ülewaataja ukse lahti tegi ja tolmuse riietega mehe keldris leidis, wõeti reheapapp muidugi kinni ja wirutadi kindla wangi hoonesse, kust teda mõne päewa järele wälja toodi, et esideks nahk ülelüüia ja pärast wõlla puua.

Wabandata ei saanud reheapapp ennast mitte, sest et ta Rooma keelt ei mõistnud.

Kõige suuremat pääwalu tegi Roomlastele see, et ühtegi otstust ei wõinud saada, kust waras sisse oli saanud. Ka mõtlesiwad nemad, et reheapapp kawaluse pärast sõnakest nende keelt ei rääkinud. — Kes wõis seda mõelda, et waras mitmesada penikoorma tagand päri oli, kus üksigi seda keelt ei mõistnud.

Otsus jäi selleks: Wargale esitaks nahk täis anda ja siis nende kulu pääl hing ihust wälja saata.

Aga oota pois. Tont ei olnud aga rehepappi mitte koguni ära unetanud. Nii pea, kui rehepapp, nuhtlemise samba külge ülesse tõmmati, tuli wana sõber ähkides ja hõle kubu selgas. Suure tuhinaga tõmmas ta rehepappi samba küljest maha, kes juba hirmust pool surmu oligi ja nõõris, et keegi oleks näinud ehk aru saanud, hõlekoo samba külge.

Nüüd tuli nuhtlemine ja hõlekubu sai mõistetud summa kätte, — mis tolmas.

Imestates waatasiwad ümber seisjad pealt, et nende filmis olem rehepapp mitte kordagi ei kiskendanud.

Tont ja rehepapp waatasiwad naerdes pealt, aga keegi ei näinud seda mitte.

Kui hõlekubu ära nuheldud oli, wiidi teda jälle rehepappi asemel keldri. Tema käest taheti weel mõnda tunnistust saada ja siis nagu võldud, ülesse puua.

Seal wiis tont rehepapi keldri, kus hõlekubu oli wiidud, tõmmas hõlekoo selga, pühkis keldrist wälja ja jättis rehepapi senna. — Wanamees jällegi kimbub.

Baar päewa pärast seda, meetakse rehepapp jälle kohtu ette, nõuetakse tunnistust ja et rehepapp midagi ei räägi, lubatakse talle jällegi uus naha täis kingida.

Kas tont temale weel abiks tuleb, oli koguni teadmata. Rehepapp oli üsna kurb! —

Aeg tuli kätte ja wanamees weeti nuhtlemise turu peale.

Niipea, kui ta oli ülesse tõmmatud, oli aga wana sõber jällegi seal ja tutaw hõlekubu selgas.

Nagu ennegi, tõmbas ta wanamehe maha, sidus hõlekoo asemelle ja asi oli ilus.

Koledal kombel sai hõlekubu nuheldud ja siis, nagu juba teada oli, wõllasse ülesse tõmmatud. — Asi oli sellega otsas.

Wana must ingel ja rehepapp, läksivad naerdes ära, otsisivad oma weehaami ülesse, täitsivad teda tutwal kombel täis ja lendasivad rõõmsaste oma maale tagasi.

Kõige selle toimetuse juures olivad aga juba mitmed päewad äraläinud. Rehepappi oli kõwaste taga otsitud. Niipea, kui ta kodu jõudis ja ennast selle ära oleki üle wabandada ei wõinud, oli tal jällegi nahatäis oodata. Noh, wanal tutawal miisil wõttis sõber tema pealt selle naha täie ka ära ja laskis parem hõlekubu tolmudada, mis walu ei tunne.

Kaks sõpra elasivad nüüd jälle, nagu ennegi. — Aga wanapaganal oli igaw.

Ta tahtis eneselle ka laske sõpru koku tulla. Muidugi teada, olivad sõbrad kõik needsamad, mis tema isi. Põidud ja pallid hakasivad igal õõsel peale.

Hirmus kára mis nüüd sündis, oli ka mõisa kuulda, kelle eest rehepapi käest wastust nõueti. Rehepapp sai kõwaste ähwardud. Kui tema rebe juures niisugust forratu olemist sallib, saab ta naha peale. Ta wabandas küll, et rehelised seda teha, aga tema pidi jo neid walitsema.

„Kõnda ei lähe see mitte,“ mõtles rehepapp. „Ma pean temast lahti saama. Selle mehega on ikka enam waewa, kui rõõmu.“

Ta läks nõia juure ja palus selle käest nõuu, mil wiisil wanapaganast lahti saada. Nõid õpetas teda ja ühel päewal hakas reheapapp uue kunstiga peale.

Shtul, kui rehelised kodu olivad lainuwad, pani reheapapp hulga tina sulama.

Tont oli alati väga uudisje himuline, mis jo reheapapp ka heaste tundis.

„Mis sa teed seal?“ küüis ta reheapapi käest rõõmsaste.

„Teen eneselle pisut filma rohtu,“ oli reheapapi wastus; nagu ei oleks temal midagi kawaluft olnud.

„Di! see on hää,“ ütles wanaeluf. „Minu filmad on ka haiged. Kas lubad mulle ka oma rohtu?“

„Miks ep luba,“ wastas reheapapp, „kui aga peaks üle jääma.“

„Mulle enne, mulle enne,“ kisendas tont.

„Noh olgu siis peale,“ ütles reheapapp tasafelt. „Eh! saab wabest mõlemille.“

Nõnda juttu ajades pani tont omad wiisud ahju paistele kujuma. Wõttis ennast koguni riidest lahti, et nüüd tohtri alla heita. Kuue ja kübara wiskas ta kõrwale unniku maha, ja isi tegi ta reheapapiga filma rohu kaup.

„Sa pead aga ennast lastma kinni siduda,“ ütles reheapapp tondile. „Ta on esite natukene libe ja wõib olla, ajad käed filma, siis on asi halb.“

„Wõib küll olla,“ wastas tont.

Rehepapp tõi suure rebe pengi sisse, nõõris wana-eluka kõwaste finni ja hakas siis sula tina abjust wälja wõtma.

„Mis su nimi on?“ küsis tont. „Wõib olla ehk on ka waja ja mina ei tea seda sugugi.“

„Si, — on minu nimi,“ oli rehepapi wastus.

„See küll,“ wastas tont. „Aga walamisega waata ilusast ette.“

Rehepapp wõttis tina abjust wälja ja waldas sorinal otsekohe filma, kelle juures tema isi weel „Sumal Issake,“ ütles. Tondil üks ainus film oligi.

Oh ja tuline ja tuhat! Kui wäik oli ta kõige pengiga uksest wäljas ja müüras kui lõukoer.

Kiipea, kui ta korra oma healt oli tõstnud, tuli tõişi kofku nagu wihma ja igauks küsis: „Kes tegi, kes tegi?“ kelle peale wanapagan — „isi“ — ütles.

„Ah kui isi tegid,“ ütlesiwad tõişed, „noh, siis kannata ka isi!“ — Mõni wõttis weel wembla maast ja andis talle mõne tulise matsu selga. Mõnda läks tema ees ja tõişed taga. Nad kadusiwad nagu tina tuhka ja seist päewast saadik ei ole neid kellegi film enam näinud.

Tõine päätiikk.

Kui rehepapp seist naljast küllalt oli naerda saanud, wõttis ta tema wana kaabu ja hakas järele waatama, misjugasid loomad nad oliwad mis wana-tont temale mälestuseks oli jätanud. Aga waata imet!

Rübar selgest inimese küünedest kofku pandud! Paneb nalja pärast pähe. Seda parem! — Ta näeb kõik, mi kuskilgi on.

Rõige enne waatab ta, kus pool herra on. Aga waata nalja: Härra wõtab prouat sülle, annab temale suud ja armastab nagu kassi poega.

Tütar muretsseb, et temal peigmeest ei ole, ja pühib rätiga silma pisaraid.

„Dot oot,“ mõtleb reheapapp. „Tarmis katsuda, kuida need wiisud ka passiwad.“

Di kometid! Nii pea kui ta wiisud jalga oli pannud, oli ta rehest wäljas, et isi ei tunnudgi. —

Reheapapp sai asjast aru. Ta wõttis mantli selga. Nüüd tundis ta ennast koguni ümber muudetud olema, et isi ennast ei tunnudgi, et ta weel inimene oleks olnud.

Sellega oli wanamehel ots käes. Igal pool tee lahti. Silmad üle maailma. Salad kui linnu tiiwad.

Ta nägi, et härra hakas teewett jooma. „Di pagana päralt,“ mõtleb reheapapp. „Mulle kuluks see ka ära.“ Niipea, kui need mõtted temale pähä oliwad tulnud, oligi ta juba seal. Ükski ei wõinud teda aga mitte näha, ja nõnda oli reheapapp nagu pulma-mees, härraga söömalaua juures.

Breili mure läks päew päewalt ifka juuremaks, et peigmeest ei tulnud, mida aga muud ükski kui reheapapp omas mundris näha wõis.

Nõnda käis ta mõni aeg igapäew härraga ühes lauas söömas ja isi oli ommete reheapapp.

Viimaks hafas tema preili peale mõtlema, et ehk saaks teda ka milgi viisil röömustada.

Ta muutis ennast ilusaks nooreks meheks ja hafas temaga sõbralikku juttu ajama.

Seal juures ütles tema ka ennast suure krahwi olema, kes nii kaugel siit elab, et preili teda mitte tunda ei wõi.

Jutt jakkus, ja armastus kasus nende kahe wahel tubliste, nõnda et kofimise nõuu mõne päewa sees juba walmis sepitsetud oli.

Härral oli aga üks teener, kes asja väga tähele hafas panema, et toidu kraami nii palju ära kulub. — Wälja anti nagu ennegi, tehtud sai ka nagu ennegi, aga jafste tuuast ei toodud enam sugugi nii palju tagasi, nagu enne. Toapoisid ja tüdrukud jäiwad nüüd alati ilma. Pois hufas hoolega selle wastu abi otsima ja püüdis kõige esiteks, et ommetegi näha saaks, mis sugune loom see on, kes nii palju liha ja leiba äraneelab.

Korraga tuli temal hää nõu meele. Ta pobises mõne lausumise sõna ja wahtis läbi wõtme augu, et ommetegi midagi näha saaks. Ta nägi ka, et rehepapp härraga ühes sõi ja weel pealegi töömehe moodi, just nagu kühwliga liha ja leiba sisse wirrutas.

„Bea pois,“ mõtles toa jufkru. „Küll ma niisuguse mehe siit ära häwitan.“

Silmapiilk fargas ta sisse ja ütles härrale, mis tema oma filmaga näinud oli.

Härra fargas wiha pärast püsti. Ta mõtles, et toapois narri jutuga teda tuleb pahandama.

„See on tõsi,“ ütles teener. „Muidu ei ole see mitte näha, aga wahtige läbi wõtme augu.“

Rehepapp ei hoolinud sest aga midagi, waid tahtis oma kunsti näidata, ja kui härra ka wõtme augu taha wahtima läks, ahmis rehepapp weel õige tubliste. Wihaga fargas härra tagasi tuppa ja rabas lauda kabe käega, et taldrifud kõlisesiwad, aga wõtta näpust, rehepappi ei kufakilgi. Proua ehmatas ka niisuguse teu peale hirmsaste ära ja arwas, et härra ja teener mõlemad hulluks on läinuwad, enne kui härra ise asja äraseletas, mis tema läbi wõtme augu oli näinud.

Sellsamal filmapilgul lippas rehepapp kui wälk oma töö juure, nagu ei oleks ta ühestki asjast midagi teadnud.

Härra pääst nagu hull, jookseb kõhe rebe juurde, et näha, kas rehepapp oma töö juures on. — Ja muidugi. Rehepapp töö juures nagu ennegi.

Härra kõhe temale kallale, kirub, wannub, sõimab ja pekstab rehepappi nagu isi arwab, aga rehepapp wagane kui lammas, kes kõigest süüst ilma ja midagi ei tea. Härra nõudis küll rehepapi käest, kuidas lugu on, rehepapp ei wasta midagi.

Kui härra äranägi, et sest midagi wälja ei tulnud ja wägiwald ühtegi ei awitanud, hakas ta rehepappi paluma, et see ommetegi temale seda asja seletaks, mis seesugune wirastus kõik tähendab.

Rehepapp andis järele. Ta seletas härrale kõik, kuidas lugu oli ja et temal selle tarwis niisugune kübar olla.

Härri palus wäga, et rehepapp temale seda kübarat näitaks, mis rehepapp ka pitka palwe järele tegi. Nii pea kui härri kübara pähä pani, jai ta koha aru, et asi tõisite ei wõinud olla, kui rehepapp seda enne oli ära rääkinud. Kui nüüd rehepapp kübarat tagasi tahtis, ei annud härri seda mitte enam.

Mis nüüd teha?

Härri tundis kübarast palju kasu. Kõik töörahas olivad korraga tema silma ees ja keegi ei wõinud pääd töö juurest ülesse tõsta, oli nii kaugel kui ta oli, kas metsas ehk põllu peal. Ka terad nägi tema ära, mis rehe küünis õlgede sees olivad.

Rehepapp oli päris kimbus.

Ta ei wõinud ka enam preili juurde minna. Härri oleks teda, nagu koera, piitsaga wälja ajanud. Unnaks oli ometegi, et wiisud ja mantel weel alles olivad. Ta pidas nõuu isienesega, mill wiisil ometegi kübarat kätte wõiks saada.

Shtu tuli kätte, kõik heitsiwad rahuga magama, aga rehepapi pää oli mõtteit täis, nagu ratta rumm kodaraid.

„Kübar peab sealt ära toodud saama,“ oli rehepappi wiimne otsus, „olgu elu, ehk tulgu surm.“

Ta pani wiisud jalga, tondi mantel selga ja läks platsi. Unn oli ka hea. Härri magas nagu furnu ja ei teadnud midagi, kui rehepapp sisse läks ja kübara ära wõttis. Nii pea kui ta kübara oli kätte saanud, läks tema ka koha jällegi preili juurde ja armastasiwad tõine tõist kas puru taga, sest preili oli omaft kohast ka ilus! —

Hommikul, kui härra ülesse ärkas ja kübarat enam kuskil ei leidnud, ehmatas ta koguni ära ja jäi haigeks.

Warsti peale selle tuli aga üks reheline ja jutustas, et reheapil ka weel üks hirmus kuub ja wiisud olla. Et siis, kui reheapapp ennast nõnda riidesse seada, siis ka päris kurat wälja näha.

Niisuguse koleda jutu peale sai härra weel palju raskemaks ja suri warsti ära.

Reheapapp, kellel niisuguse mundri läbi kõik maailma wara käes oli, tegi nüüd pärast härra surma preiliga awaliku sõprust. Kaup oli warsti walmis ja reheapapist sai härra.

Nüüd tegi ta omas wallas väga palju head kõigile, kes seal elasid. Ta näidas ülesse, et ka reheapapist armuline härra võib saada. Kõik kiitsid ja tänasid teda. Kõigile tegi ta head.

Et tall rikkust ja wara küll käes oli, tegi ta ühe suure Jaani tule. Seal juures seletas ta kõik oma elu lugu ära. Kui nüüd kõne lõpetatud oli, wiskas ta selle wanapagana päranduse, see on kübar, kuub ja wiisud, kõige rahwa nähes tulle ja põletas neid ära.

Kõik rahwas soowisid temale head õnne ja kutsusid teda ikka armuline ja helde härra.

Reheapapp sai härraks ja tont sai sandiks. — Sellega on jutt otsas.

Tõine jutt.

Wägew wõidumees Jantka ja kuu- neitsi ehk eha täht.

Esimene päätükk.

Ühel elatand wana mehel oli kolm tublid poega, nagu maailma mürakad. Ta elas oma lastega wäikeses majakeses, haris põldu ja külwas alati selget nisu oma põllu peale. Nisu kaswis nagu mühas, sest wanalmehel oli hää külwamise käsi.

Korraga nägi wanamees, et nisu ühel ööl hirmsast ärasöödud ja tallatud.

„Misjugune kuri loom seda on teinud?“ mõtles wanamees. — Ühtegi tõist majakesest seal ligi ei olnud, kelle loomad seda oleksiwad teha wõinud. Ta arwas ehk on mõni seda kadeduse pärast nõiduse kombel tegemas. „Aga mull on jo kolm tublid poega,“ mõtles wanamees. „Ma panen neid üks aawal nisu wahtima; külap ma kurjategijale saba peale astun. Nõnda sündis ka. Wanem poeg pidi kõige enne platši astuma.

Ta läks õhtul nisku põllu juurde ja wahtis kõik öö, aga ei näinud midagi. Kui aga hommikul isa waatama läks, leidis ta jällegi kurja olema tehtud.

Tõisel öösel läks keskmine poeg oma õnne katsuma, aga asi läks niisama kui esimesel öösel. Päälegi jäi ta weel magama ja ei näinud nisku söömiseft midagi.

Küüd läks noorem poeg Jantka oma kord. — Nagu juba ennemalgi kuulnud on, sagedaste nooremad need kõige terasemad. Nõnda sündis ka seekord.

Jantka läks platši. Ta wõttis ninatubaka toosi ka ligi, et uni teda mitte efsidada ei saaks.

Nõnda kõndis tema mööda nisku põllu äärt edasi ja tagasi, kurni kesköö juba kätte hakas tulema. Küll waewas uni teda, aga Jantka kihutas tubliste tubakat ninasse ja aewastas jälle nõnda, et maailm müratas, kus uni mitu penikoormat kaugele põgenes.

Korraga näeb ta kesköösel, et üks walge mära hobune niskus! Rust ta tuli, ei näinud ta mitte.

Jantka ei olnud ka mitte laisk poisj.

Ta roomas tasakeste nagu wähe wõis ja kui ta ligi oli saanud, oli ta kui wälk, — krapsti, — sabast finni napsanud.

Nagu tuul pani mära plagama. Jantka nagu taku koonal sabas. Lahti ei lase kah.

Kui hobune tükk aega nõnda tuhat nelja senna ja lanna oli keerutanud, jooksis ta sennasamma tagasi, kus ta nisku oli söönud ja jäi seisma.

„Armas Jantka, lase mind lahti,“ ütles hobune paludes. „Ma olen selle aja sees mitu kubernangu

läbi jooksnud ja minu jõu don otsas. Ma olen puru väsinud."

"See on häa," ütles Jantka vastuseks. "Nüüd ütle mulle enne: Kes sa oled?"

"Ei, seda ma küll ei ütle," vastas walge. "Aga lasse mind lahti. Ma saadan sulle oma poja. Seda wõid sa eneselle pidada ja tema läbi wõid sa weel palju kasu leida."

"Sooh," ütles Jantka. "Kui sa oma sõna pead, wõib sinu lahti lastmine ka sündida."

"Sa saad nägema, et ma sõna pean," ütles walge. Ta wilistas korra nagu kõik maailm kõlas ja korraga oli üks ilus must täkk seal.

Jantka lastis walge lahti ja hakkas mustaga rääkima.

"Kas sina oled selle walge mära poeg?" küsis Jantka tubli musta wõlli käest, kes tema ees seisis.

"Ja, mina olen see," vastas must. "Minu ema on mind kutsnud ja sind teenida käskinud."

"See on tubli," vastas pois. Siis tahad sina ilma wastu panemata minuga sõita," küsis jälle Jantka.

"Ja," oli täku wastus. "Istu mulle selga ja sõidame, kuhu sa iganes tahad."

"No siis sõidame esideks kodu," ütles Jantka. "Külap näeme, mis pärast saab."

Jantka kargas mustale selga ja nagu tule kuul oli ta kodu. Ta pani hobuse talli ja isi läks heitis magama.

Hommikul tõusis isa ülesse ja küsis poisi käest: "Koh poeg. Kas sa oled nisu sõoja kätte saanud."

"Saab," oli Jantka wastus.

„Mine waata. Sull on täff tallis nagu weskē wõll.“
 Isa läks waatama, ja leidis, et poja ütlemine
 tõsi oli. Ta rõõmustas ennast wäga oma noorema
 poja wahwuse üle.

Nende kuningal oli aga üks wäga ilus rohu aid.
 Sellega oli lugu niisama, kui wanamehe nisu põlluga
 oli olnud. Igal öösel purustadi ja sõtkuti kõik lilled
 ja puud ära, nõnda et midagi ei olnud sealt loota.

Kuningal oli omast aiaist wäga suur kahju ja ta
 lubas jellele, kes aia ärarikkujat finni wõiks wõtta,
 poole omast kuningriigist, palgaks.

Mitmed targad, kunstimehed ja nõiad, oliwad
 oma õnne katsunud, aga kellelgi ei läinud aia rikkuja
 finni wõtuine korda.

„Mina tahan kord oma õnne katsuda,“ ütles
 Jantka, „kas ma saan teda kätte wõi ei.“

Ta istus oma uue täkule selga ja sõitis senna
 aida, kelle puud ja lilled igal öösel ära rikutud saiwad.

Kui ta nõnda kesk öösel, oma täku seljas senna
 ja tänna kõnnitas, nägi ta korraga, et üks ilus lind
 senna lendas ja kobe puid ja lille, suure robinaga
 maha murdis.

„Dot oot, sa pala silk,“ mõtles Jantka. „Ilus
 nägu ja paha tegu. Ma tahan katsu, kas ma sind
 kätte saan ehk ei saa.“

Silmapiilk kannustas ta täkku ja see lendas kui
 nool linnule järele. Kui ta juba üsna ligi oli, siru-
 tas Jantka käe wälja ja krapsas linnul sabast finni.
 Üks saba sulg jäi temale pihku, muidu läks lind ome-
 tegi käest ära.

Tema must täff ütles aga temale, et tema seda fulge käest maha peab wiskama, sest selle läbi wõib muidu suur kahju sündida, Jantka ei hoolinud sest mitte, waid wiis sule kuninga kätte ja jutustas, kudas lugu öösel aias olnud.

Kuningas waatas seda fulge ümberringi ja ütles: „See fulg on küll ilus, aga see lind isi saab weel palju ilusam olema. Oh et ma seda lindu kätte wõiks saada!“

Jantka läks ja jutustas seda oma täkule, et kuningas wäga lindu kätte himustab saada.

„Kätte saamine on raske,“ ütles must saksu, „aga siiski tahan mina find õpetada, et sa teda kätte wõid saada.“

„Kuule Jantka,“ jutustas saksu edasi. „See lind elab üle mere Rootsi maal. Kaha ei ole jull mitte, et sa sinna wõid saada. Sõit tuleb kallis. Aga ma tean, et Rootsi kuningas tuleb warsti siia meie maale. Mine temale wastu ja müü minut ära, ja kui mind tahetakse laewa peale wiia, siis ei lähe mina mitte muidu, kui sina mind ei wii. Nõnda saad sina ka üle, ja külap meie seal asjad korda ajame.“

Nõnda sündis ka kõik.

Jantka müüs täku Rootsi kuningale ära, ja eesnimetud wiisil sai tema isi ka üle mere wiidud.

Täff wiidi küll Rootsi kuningale talli, aga niisugust tätku ei wõinud jo keegi pidada. Ta tuli sealt ära, otsis Jantka ülesse ja läksiwad nüüd lindu taga otsima.

Kad läksiwad õhtu pärast suurde metsa, kellel otša ega äärt ei näidanud olema. Metsa sees oli üks mold ehk küna.

„Poe nüüd jüa küna alla ja pea omad filmad ilufaste lahti,“ ütles täff Jantkale. „Siia molli juurde tuleb see lind alati jooma. Nüüpea kui ta molli ääre peale kargab, siis katsu, et sina tema jalast kinni saad ja siis on ta sull käes, aga hoiu, et sa teda enam lahti ei lase.“

Ta isi läks nii kaua metsa hulkuma.

Kui Jantka mõned minutid seal oli wahtinud, oli lind kopsti seal. Napsti oli ka jalg Jantka pihus. Nii pea kui lind käes oli, oli ka täff seal. Jantka karas mustale selga, lind süles ja nõnda lendas ta kui tule kuul metsast wälja.

Nüüd polnud enam laewa muretsemisest hädagi, waid täff karas merde, Jantka seljas, lind süles, ja paari tunni pärast oli must merest läbi ujunud, ilma et keegi, Jantka ehk lind oleksiwad märjaks saanud.

Kohe rutas Jantka linnuga kuningaga ette ja andis linnu temale kätte.

Kuningas imetses wäga, kudas Jantkal see kõik wõimalik oli olnud, niisugust looma kätte saada. Siiski, ütles kuningas: „Lind on, aga puuri ei ole tema tarwis. Kui ma tema puuri ka kätte wõiksin saada.“

„Di pagana pihta,“ mõtles Jantka. „Wana sõna on õige. Aita sant sauna, aita lawale kah. Too kuningale lind, too puur kah.“

Warsti läks tema ja rääkis kuningaga nõudmist oma musta täkule ära.

„Ja,“ ütles täff. „Selle töö juures wõitleb elu ja surm. Seda puuri kätte saada, on kõige ras-
kem töö, sest ta on waimude wallas ja nende walit-
juse all.“

„Olgu elu ehk surm,“ pöörutas Jantka. „Kui teda milgi wiisi saada wõib, tahan mina teda otsida ja kuningale wiia.“

„Braegu wõib teda weel saada,“ ütles wana must sukku. „Aga mõni aeg senna poole ei saa teda milgi wiisil enam kätte.“

„See puur on kuu neitsi käes, kes üks wäga imelik waimude walitseja on.“

„Küüd peame ruttama, et jälle tagasi senna metsa saame, kust sina linnu kinni wõtsid. Sennasamma wee küna juurde tuleb see kuu neitsi selle puuriga, et oma lindu kätte saada. Wõtta siis üks tugew kōis, seu üks ots enese ümber ja tõine ots wee-molli külge, et kui sa puuri oled kätte saanud, et siis see lind sind mitte kōige puuriga ülesse ei saa wiia.“

Seljal filmapilgul kargas Jantka täkule selga ja läksiwad merest läbi; — nagu wagu taga.

Metsas tegi Jantka kōik nõnda, kuda täkk teda oli õpetanud.

Kui Jantka oma seadmisega walmis oli ja weel pisut aega oli oodanud, oli üks tasane lehkaw tuule õhk kuulda, ja korraga oli üks wäga ilus neitsi wee molli ääre peal näha, kes üht kuldsset linnu puuri enese käes hoidis ja isi ka linnu wiisil laulis.

Kar-napsti, tõmmas Jantka mõlemate kättega puurist kinni ja piigistas kōwast wastu rindu.

Üks imelik wägew tuule õhk kiskus Jantkat kōige puuriga wee-molli alt wälja. Jantka keerles õhu sees nagu taku koonal, aga, et ta kōwaste juure molli küljes kinni oli, ei jõudnud teda see tuule õhk mitte ülesse wiia. Ta langes tagasi maha ja puur jäi kätte.

Nüüd kargas ta jälle oma täkule selga, kes rõõmuga juurde oli tulnud ja nagu wesi suitses, tolmutas ta merest läbi. — Kohe läks (poiss) kuninga juurde ja wiis puuri ära.

Tõine päätiük.

Kuningas oli puuri üle küll väga rõõmus, aga kui Jantka kõik ära oli kõnelenud, missuguse neitsi käest tema seda puuri oli kätte saanud, tuli kuningal himu seda neitsit ka kätte saada. Ta ütles Jantkale: „Kui sa täieste wõidu mees tahad olla, siis täida minu soowid kõik ära. Siis saad sa seda, mis mina olen lubanud.“

Jantka ei teadnud isi enesest midagi, waid kaebas oma häda jälle nagu ennegi, oma wana musta sukule.

Pääd wäänates ütles täkk: „Ma ütlesin: Jäta see sulg maha, mis sa esideks linnu saba küljest tõmmasid. Siis oleks need waewad kõik tagasi jäänud, mis nüüd kuningas nõuab.“

„Minu nõuu on küll otjas, aga ma tahan weel oma ema käest nõuu küsida.“

Ta läks ja tuli warsti tagasi.

„Asi on küll väga waene,“ ütles sukku; — selle nime oli Jantka oma täkule pannud, — aga meie tahame ometigi katsuda.“

„Nüüd istu minule selga,“ — rääkis sukku edasi „ja sõidame maailma mere ääre. Seal pead sina mind äratapma ja liha koguni tükkideks katki raiduma, ja selle mere kaladelle ära söötma. Kui sa wiimase

liha tüki oled ära wisanud, siis tuleb minu wend ja tõmmab sind merde. Alga ära kardada, sulle ei sünni sest mitte wiga. Sind weetakse mere sügawuses edasi, kunni kolme hukka läinud laewade juurde, kes mere neelu peal keerlewad. Need saawad sinu senna jöhtumise üle ennast röömustama ja nemad peasewad omast hädast. Kui nemad aga omast hädast on peasenud, tõmmab õhk sind ülesse ja saad selle kuu neitsiga kokku."

Rõik sündis nõnda, kui tema hobune temale oli ette rääkinud.

Kui nad mere äärde olivad sõitnud, ei raatsinud Jantka milgi wiisil oma kallist looma surmale saata. Zoom aga ütles: „Tõisite ei wõi see asi mitte sündida."

Kui ta wiimast liha tükki merde oli wiskanud, nägi ta ehmatusega, et üks tõine niisamasugune must täkk merest ülesse tõusis ja tuhinaga teda mere sisse tõmmas.

„Sumalaga maailm!" ütles Jantka sisse kukkudes. Muidugi teada, ei mõtelnud ta mitte enam oma elu peale, et siin maailmas weel midagi toimetada oleks.

Kui nad tükk aega mere sügawuses olivad edasi tormanud, ilma, et Jantka hing weel sugugi kinni oleks jäänud. — Araupumisest ei olnud jutugi, — saiwad nad wiimaks ühe mere neelu kohta, kus kolm sõda laewa nõidusega keerlema oli pantud; ei saanud edasi, ei tagasi.

Suure röömuga teretasiwad laewamehed Jantkat ja nimetasiwad teda kobe oma ärapeastjaks.

Jantka ei saanud aru, miks pärast nemad teda ärapeastjaks nimetasiwad, kunni laewamehed temale seletasiwad, et nemad enne mitte sealt ei ole peasenud, kui üks kristiinimene nende laewa peale pidi tulema. Selle läbi oli nüüd Jantka nende peastjaks saanud.

Nüüd küsisiwad laewamehed: Mis Jantka eneselle selle hea eest nõuaks, et tema neid ärapeastnud on? Jantka rääkis oma lugu ja ütles, et tema muud ei tahaks, kui et head nõuu anda, mill wiisil tema kuuneitsit kätte wõiks saada, kes kõige maailma üle kõige ilusam olla. Kohe oli ka laewameestel nõuu käes. — Nad ütlesiwad:

„Niipea kui meie siit ära purjetame, tõstab õhk sinu ülesse ja wiib kuuneitsile juurde, ja kui sa seal oled, külap siis ka kaubaga walmis saad. — Ta on jo neitsi.“

Kõik sündis nõnda.

Niipea kui laewad raigalt ära liikusiwad, tõmmas õhk Jantka ülesse ja õtse sinu juurde, kus kõige ilusam neitsi oma kuldse tooli peal istus ja ime ilusat raamatud luges.

Jantka ei olnud ka põlwist kange. Ta kummardas väga alandlikult ja andis märku, et ta selle neitsiga sõnakeste rääkida tohiks.

„Koh Jantka,“ küsis kuuneitsi. „Mis sina siin otjid, kus weel ükski surelik ei ole oma jalga toomud?“

„Ma ei tea,“ kostis Jantka, „kas ma weel elan ehk olengi juba surnud, aga ma tunnen, et ma weel alles olen.“

„Ma näen, ja oled alles,“ kostis neiu. „Kes on sind nii targaks õpetanud ja mill wiisil oled sina süia saanud?“

Jantka jutustas kõik ära, kuida lugu oli, ja et tema kui alandlik kuninga teener kõik tahab täita, mis kuningas käseb, ehk olgu ka, et ta surema peab. Nõnda olla tema ka nüüd kuninga käsu peale tulnud, ehk küll läbi surma. — Ta palus wäga, et neitsi nii armuline oleks ja temaga alla kuninga juurde tuleks, et tema kuningale oma truudust wõiks ülesse näidata.

Neitsi ei jõudnud mitte Jantka alandliku palumisele wasta panna.

Ta ütles: „Sinu truuduse tunnistuseks tahan ma ometegi senna tulla, sest et sina minu pärast wäga palju waewa oled näinud.“

Dubli. —

Neitsi ja Jantka läksiwad õhu tiiwade peal alla nagu wuhises, kus mere neelus neid seesama must täkk wasta wõttis, kes teda ennegi senna oli toonud. Seeford ei sõitnud nemad aga mitte enam nagu enne, Jantka üksi sõitis, mere põhjast, waid mööda mere pinda; nagu laened wahunasiwad.

Kui nad kuninga ette oliwad läinud, rõõmustas kuningas ennast üliwäga. Ta ei oleks seda mitte mõtelda wõinud, et Jantka seesuguse mehise tükki läbi saaks tegema. Nüüd oli tema seda oma filmaga näinud.

Jantkal oli aga veel palju kannatada, sest töö ei olnud mitte otsas.

Kui kuuneitfi oma asju läbi waatas, leidis ta forraga, et tema priiljandi kast oli ära kadunud.

„Jantka!“ ütles kuuneitfi. „Minu priiljandi kast on ära kadunud. Seda pead sina ülesse otsima ja ära tooma.“

Jantka ehmatas seda sõna kuuldes küll väga ära. Ta oli arwanud, et töö nüüd tehtud on; mis aga weel mitte ei olnud.

Ta läks oma musta täku juurde ja palus nõuu.

Wana sukku wõngutas pääd ja ütles, et see olla weel see kõige raskem töö. Siiski lubas waska seda ette wõtta.

Ta seletas nüüd ära, kuda see kõik pidi sündima, enne kui seda kasti wõiks kätte saada, sest et ta sügawal mere põhjas hingas.

„Sõidame nüüd jälle mere ääre,“ jutustas sukku edasi. Mina lähen merde kasti otsima, aga sina jäed kaldalle walwama. Magama ei tohi sina mitte jäeda. Sgaford, kui mina hirnun, pead sina mulle wasta sukksutama. Kui sa magama jäed ja minu hirnumist mitte ei kuule, oled sa kõik oma õnne kautanud.“

Kõik sündis nõnda kui sukku oli jutustanud.

Mere ääre sõites, lastis ta Jantka seljast maha ja hüpas ise suure tuhina sisse.

Jantka ootas mõned tunnid. — Uni hakas peale tükki. — Ta jäi suituma. — Korraga kuulis ta läbi une, et täkk hirnub. Ta sukksutas ja jäi ise ka koha ränkaste magama. Sukku hirnus weel tõine fford, aga Jantka ei kuulnud enam mitte. Ta magas nagu unekott.

Miipea, kui Jantka mitte enam oma täku hirnumist wastutada ei saanud, kiskusiwad mere kalad teda lõhki. —

Ülesse ärkades tundis Jantka küll kobe ära, mis oli sündinud. Et ta magama oli jäenud, oli tema ka, nagu enne öölnud, kõik oma õnne ära kautanud. Ta hafas wäga walusaste nutma.

Korraga nägi tema, et walge hobune nagu pikse nool tema poole lingutas. — See oli aga seesama wana tutwa, kelle pojad Jantkale juba nii palju head oliwad teinud.

„Mis sa nutad Jantka,“ küsis walge.

„Oh, ma olen õnnetu, surmani õnnetu,“ kostis Jantka. „Ma olen oma kõige suurema heategija ära kautanud, et ma magama olin jäenud, kui ma just walwama pidin.“

„See on wilets lugu,“ ütles walge. Minus poeg on mull weel kodu. Kui ma seda ka sulle peatfin appi saatma ja lugu temaga weel niisama sünnib, siis olen mina ja sina, mõlemad ilma abita.“

„Oh kui see weel wõiks sündida,“ palus Jantka, „et ma abi wõiksin leida, ma tahaksin hoolega walwada.“

„See küll,“ wastas walge loom. „Ma tahan teda siia saata, aga walwa enese ette parem kui seni ajani, muidu on kõik kadunud.“

Tuule tuhinaga lennas walge ära ja must wõlv oli korraga seal, aga weel tugewam, kui need kaks oliwad olnud, kes seni ajani Jantkat oliwad teeninud.

„Minu ema on mind saatnud, et ma sind pean awitama,“ ütles must jaksu, kes jällegi täkk oli, nagu tõised enne teda, „aga hõia, et sa enam magama ei jae.“

„Ma luban,“ ütles Jantka, ja waska kargas merde.

Mõni tund läks mööda, Jantka aeg igaw, aga täkk ei hirnu weel mitte. Korraga, kui Jantka juba jälle tuffuma pidi jäema kuulis ta, et täkk hirnub. Silmapilk oli Jantka ka walmis sukutama.

Nüüd pidi tema aga jälle ootama jäema.

Tunnid olivad aasta pikkused oodata, ja kui Jantka neid juba mõnedgi oli mööda saatnud, sai tema jällegi uniseks. Küll kiskus mehefene kápaga filmi lahti, aga lauude peal olivad nagu jahu kottid, kes wahtimise luukisid kinni wajutasiwad. — Lákswad weel mõned minutid, — ja — poisš magas.

Täkk hirnus, — aga unemats ei kuulnud. Ta tuli häda ja hirmuga kaldale ja hirnus weel, aga Jantka ei kuulnud. Ta wirutas ennašt pransti kaldalle maha, kus suured mere kalad aga järele asusiwad ja hobuse lõhki kiskusiwad.

Selljamal filmapilgul ärkas Jantka unest ülesse.

Ohmatusega nägi tema seda hirmsat lugu, mis sündinud oli. Tema suurest heategijast oli aga luu fogu järele jäenud. — Tema kõige suurem ja wiimne lootus oli kadunud. Ta hõiskas! — Ta õhkas aga midagi ei mõjunud.

Süda täis muret ja kõigest lootusest tühi, tõusis ta istmest ülesse ja sammus mööda mere äärt edasi. Nõnda lonkides jõudis tema ühe maja juurde, kus kolm noort tüdrukut õue pühkisiwad ja üks wana-mehefene, nähti nende järele waataja olema. — „See on wišt nende isa,“ mõtles Jantka.

„Tere ka Jantka“ hüüab wanamees. „Wii minu poolt ka palju terwid senna, kuhu ise lähed.“

„Mis lugu see on?“ pobises Jantka tajakeste kurwalt ja pahaselt. „Mina wõeras inimene ja tema tunneb mind.“

Nõnda mõtetes minnes sai tema ühe suure jõe ääre. Silda ei olnud seal mitte, et Jantka oleks ka wõinud üle saada. Nõnda senna ja tänna wahtides nägi ta ühe suure kala pikute jõge sirutamas. Tema suurus oli aga nõnda, et juba tema selja laius tõi-
sest jõe kaldast tõiste ulatas.

„Oh oh! Küll see on weli piirakas“, mõtles Jantka. „Ma wõin wiist teda filla asemel pruukida. Wõib olla, et on mõni äralõpnud raip; aga üle kes-
tab ta ikka weel minna.“

„Tere ka Jantka,“ karjatab korraga wana suur müra-
kas. „Wii minu poolt ka palju terwid senna, kus ja lähed.“

„No waata imet,“ mõtles Jantka. „Bee loo-
madgi tunnewad mind ära. See peab jo siis õige tuttam paik olema. Mina ei tunne seda kohta küll mitte.“

Ta jättis üle mineki nõuu kõrwale ja läks jälle jõe äärt mööda edasi.

Seal oli aga üks suur tamm ja see ütles kor-
raga niisama:

„Tere Jantka. Wii palju terwid minu poolt ka senna, kuhu isi lähed.“

„Mis ja weel tahad?“ ütles Jantka isieneses.

„Metsa puudgi tunnewad mind ära. Aga mis sest kõigest kasu on, et mind tuntakse. Awitada ei

wõi nemad keegi mind mitte. Õnnetus on minu wiimist õnne ära tapnud ja kõik minu lootus on tühine. Ja läks edasi.

Kolmas päätlükk.

Minnes jõudis tema aga wiimati ühe majakese juurde. Maja ees nägi Jantka ühte wanameest seismas, kelle juuksed ja habe juba walged nagu lumi. — Näust aga kaunis tõsine tarikas.

„Tere Jantka,“ ütles wanamees kaunis karedast. „Mis ja hulgid siin tühjas kõrbes?“

„Mina olen üks neist õnnetumatest,“ kostis Jantka, ja jutustas wanamehele oma elulugu lühidelt ära.

„See on sulle paras,“ kätatas wanamees peale.

„See on paras. Laisk worst oled sina. Hooletu. Ei wiitsi mõnda tundi oma õnne üle walwada.“

„Paras on see mulle küll,“ kostis Jantka „aga, mis tehtud, on tehtud.“

„No mis ja tee ääres nägid ka, kui ja siia poole tulid?“ küsis wanamees.

„Ma nägin esite ühe maja,“ kostis Jantka. Seal olivad kolm tüdrukud, need pühkisiwad õue, ja üks wanamees waatas pealt. Tulin edasi, nägin suure kala, kelle selg nõnda lai oli, et tõisest äärest tõisi ulatas. Pärast nägin weel ühte suurt tamme ja need nimetatud asjad saatsiwad kõik palju terwid senna, kuhu mina pärale saan, wist olivad need terwid kõik siia saadetud!“

„Ja muidugi,“ vastas wanamees.

„Mina olen neid kõiki senna kinni pannud, kus nad on ja veel tõutanud, et nemad enne mitte ei pea lahti saama, kui nad ühe ristiniimesega mulle palju terwid saadavad.

See maja, kus need kolm tüdrukut õue pühkijiwad, oli üks koolimaja. See wanamees oli koolmeister, need tüdrukud tema tütre. Et nad püha-päewa ei pühitsenuwad ja igal pühapäewal õue pühkijiwad, olen mina neid nii kauaks pühkima pannud.

See kala löi oma sabaga palju laewu ümber ja tegi kahju, seepärast peab tema seal seisma, kus ja teda nägid.

See tamm oli väga uhke ja eksitas palju laewu mere peal ära, sellepärast seisab tema seal. — Ka sinule oleks sinu hooletuse pärast niisugust wangipõlwe tarmis, aga et sinu läbi tõised omast wangist peafiwad, tahan mina ka sinu süüd andeks anda. Pealegi tahan ma sinu õnnetust kergitada, et ja oma õnne, kelle pärast sina juba palju waewa oled näinud, jälle kätte wõiksid saada.

Seal andis ta Jantkale kaks pudelid rohtu ja ütles:

„Mine nüüd tagasi senna, kus sinu täku luud on. Wala esimesest pudelist nende luudelle peale, siis kasvab liha luudele peale. Kui kondid kokku on kasunud, ja liha peal, siis wala teisest pudelist. Kui teisest pudelist on peale walatud, tõuseb sinu täkk elusse ja wõite jälle oma asju toimetada. — Mõõda minnes kuuluta neile nimetatud wangidelle, nende wangi põlwe lõpetust, siis wõid weel neist ka kasu saada.

Jantka kummardas wanameest kas kápili maha ja läks tulnud teed tagasi.

Ta tuli esideks tamme juurde ja kuulutas, et see sest filmapilgust wangipõlwest lahti on. Korraga oli tamm kadunud, kus aga pisut mäda puru maha jäi ja weel üks ilus kastifene näha oli, kus kiri peal seis. — „Jantkale, tänu palgaks.“

Rõõmuga wõttis poisj kasti lahti ja leidis, et kast kulda ja kallid kiwisid täis oli. — Jantka oli rikas poisj.

Ta läks edasi.

Kui ta selle suure kala juurde sai ja wangipõlwe lõpetust kuulutas, tänas kala teda väga suure rõõmuga ja lubas selle kadunud kastifese merest ülesse otsida.

„Sinu täkk ei sa teda mitte enam kätte,“ ütles kala, „sest ta on koguni, — ja igaweste ärapeidetud.“

Jantka sammus edasi.

Maja juurde tulles, — kus kolm tüdrukud ja ja wanamees õue pühkisiwad, — kuulutas ta neile ka niisama, et nemad sest tunnist saadik wangipõlwest lahti on.

Nende rõõm oli üli suur. Wanamees kinkis selle rõõmuga Jantkale ühe ninatubaka tooji, et kui temale jälle uni peaks peale tikkuma, et tema siis abi wõiks leida. Pealegi seal, kui tema täkk merde kargas seda kasti otsima, ei ole sugugi ilma selle tubakata wõimalik läbi saada, sest et see uni mis seal waewab, nõiutud uni olla.

Jantka oli rõõmus ja tuli ruttates kadunud sukusele luude juurde. Ta korjas neid kofku, walas pudelist rohthu peale ja korraga oli ilus hobune tema

filmade ees maas, aga hinge ei olnud veel mitte fees. Rõõmuga walas tema veel tõisest pudelist peale ja nagu tule kuul, kargas must täkk maast ülesse ja pahwatas merde; sest et tema töö oli poolele jäänud, kui kurjad kalad teda lõhki olivad kiskunud ja oma kulu peal ilmast ära saatnuwad.

Jälle pidi Jantka walwama, mis tema ka hoolega tegi.

Uni ei saanud teda seekord mitte ära wõita, ehk see teda küll raskest waemas. Ühte lugu, tõmmas Jantka priisikest oma nina torusse, nõnda, et nina suitses.

Susku hirmub, Jantka sukustab rõõmsaste.

Uni tikub kangemine, Jantka kütab jälle tubakat ninasse.

Susku hirmus tõist ja kolmat korda, ikka oli Jantka üsna wirt wastust andma.

Kolmanda hirnumise järele, mis pois kärmeste ära oli wastanud, kargas susku kaldale ja priljandi kast turja peal. Nagu wälk, oli ka Jantka temal seljas ja mõne minuti pärast olivad nemad kuniuga juures, kus Jantka kasti ära andis.

Imestates wõttis kuuneitfi kasti wastu, mida tema mitte enam näha ei arwanud saama.

„Sa oled kõik teinud,“ ütles ta Jantkale, mis surelik mitte teha ei wõi. Veel on aga üks ja wiimane katse. Kui sa seda ka ära täita jõuad, siis oled sa kõik täieste wõitnud ja sinu palk saab suur olema.

Siin on kolm keewa katelt. Üks on tõrwaga, teine weega ja kolmas piimaga täidetud. Neis kolmes

katlas pead sina ennast pesema, siis üksi wõid sina selle suure auu ja palga wäärt arwatud saada.

Oma seniajani abimehele ei pea sa seda mitte ütleva. Tema on sinuga juba ära tüdinud ja kui sa weel tema käest midagi küsid, lööb tema sind furnuks.

Jantka palus filma pilk aega mõelda. „Ilmaski ei ole minu suksu minule halba soovinud, mill wiisil tema seda nüüd saaks tegema?“ mõtles Jantka tuast wälja minnes. „Saagu mis saab. Üks surm mulle ometegi on tulemas. Kas lööb tema mind furnuks, ehk suren tõrwa katla. Ma lähen ometegi ja küsin.“

Ta läks ja rääkis suksule ära, kuida lugu oli.

Suksu polnud sugugi pahane. Ta wõngutas küll selle raske asja üle pääd, ja ütles, et Jantka eneselle ühe tunni mõtlemise aega peab paluma, kurni tema oma ema käest selle tarwis nõuu küsib, mis tema iji mitte ei tea.

Nõnda sündis ka.

Tunni aja pärast oli suksu tagasi ja hea nõuu oli käes.

„Pole wiga,“ ütles tema. Siin on kolm terakest. Wiska igaihte katlasse, enne kui sa fisse astud üks terakene ja astu julgeste fisse. Sul ei sa ühtegi wiga olema.

Jantka tegi kõik nõnda kui kästus oli. Ta peses ennast kõiges kolmes katlas korda mööda ilma, et temal ühtegi wiga oleks olnud.

Kui ta seda wiimast tööd oli ärateinud, tuli tema palju ilusama ihuga kui ta enne oli, — kuldse ilu sees — igawese kuuneitsi ette.

„Nüüd oled sa kõik täitnud mis ükski teine surelik täita ei või. — Sellega oled sa aga ka kõik võitnud ja sinu palk saab suurem olema, kui ühelgi teisel inimesel maa peal olla võib,“ ütles kuuneitsi.

„See ahne kuningas, kes sind ja mind ka oma palju tahtmistega on vaevanud, peab ka ühe katse tükki läbi tegema. — Kui tema seda mitte läbi teha ei või, ei ole tema ka väärt, et tema siin selle riigi kuningas on, ehk veel minu käest armu leiab.“

„Nüüd pead sina ennast ka neis kolmes katlas pesema,“ ütles kuuneitsi kuningalle, „muidu ei kõlba sina mitte minu valguses elama.“

Kuningal ei olnud teiste midagi teha, ta pidi sõna kuulma. Ta arvas aga, et see katlas pesemine mitte nii kardetaw ei ole, sest et Jantka ometegi seda oli juba läbi tulnud. — Ta karas ka sisse.

Nii pea kui tema sisse oli karganud, kistendas ta veel korra ja oligi surnud.

Selle peale ütles kuuneitsi Jantkale.

„See ülekohtune kuningas on oma palga saanud. Nüüd jääb see riik kõik sinule, aga hoia, et sa mitte nii ülekohtuseks ei sa kui tema oli ja seda ei hakka himustama, mis inimesel maa peal võimata on. Siis saab sinu kasi hästi käima.“

Mina ei või mitte maa peale jääda, ega surelikude seltsis elada, sest mul on kõrgemad teenistused, mis igawest Loojast on seatud.

Mina olen see kuuneitsi, ehk igawene ehataht. Igakord kui teie seda tähte näete siis mõtelge, kes ma olen.“

Selle peale kummardas Jantka teda maani ja

kuuneitsi kadus tema filmade eest ära. Shtul paistis ehatäht väga heledaste, kelle ette Nantka weel mitu korda kummardas.

Wõidumees Nantka sai kuningaks ja kuuneitsi, see ehatäht, waatab praegu weel selgel õhtul taewa laotusest heldeste kõige inimeste peale, kes maa peal elawad, kunni maailma otsani. —

Taewa piirelt kuumab õhtu eha,
 Pärast päewa minekut,
 Walgustab weel kultselt ilma keha,
 Enne pimeduse tulekut.
 Shtu õht nii waikselt alla waub,
 Eha walgus aega mööda kaub.
 Loomad lähwad hingama,
 Looja, see jäeb walwama.

J. Matto.

